

Za
1196

R E C T O R
ACADEMIAE VITEMBERGENSIS
IOACHIMVS SAMVEL
WEICKHMANNVS

SS. THEOLOGIAE DOCTOR ET PROFESSOR
PVBLICVS ORDINARIVS SENATVS ECCLESIASTICI
ASSESSOR AD OO. SS. PRAEPOSITVS ORDINIS SVI
H. T. DECANVS

M E M O R I A M

COLLEGAE DESIDERATISSIMI
GEORGI FRIDERICI
BAERMANNI

MATHEMATVM SVPERIOR. PROF. PVBL. ORD
MERITIS INSIGNIBVS FLORENTISSIMI

VIII. EID. FEBRVAR. CIOCCCLXIX

BEATA MORTE FVNCTI

CIVIBVS HVMANISSIMIS

COMMENDAT

Saepe mihi magnam mouit admirationem Artemonis familia, quae quamuis capitales fouerit errores, habuit tamen aliquid reconditoris doctrinae, qua colores istis adiecit, per se minime illa quidem uituperanda. Iaceret haec disciplina crassiss obruta tenebris, nisi Samuelis Crellii fama, qui nomen fuit Artemonii mentitus, lumen ei accendisset. Nec tamen illud satis lucet, sed homines doctissimi, in his callibus data opera uersari, hodieque conqueruntur; plurimas sibi difficultates, nec facile superandas, obiici. Desunt enim testimonia luculenta, quibus sine mora confidere liceat. Eusebius tamen, historiae ciuitatis sanctioris libro quinto exeunte, monumentum quoddam seruauit, unde gregishuius sententiam uiuendique genus cognoscamus. A quo fuerit auctore proditum, quo modo inscriptum, amicus Pamphili non commemorauit. Illud inter feueros iudices constat, fuisse has reliquias e libro deceptas, elogio parui labyrinthi insigni. Sed, quis hunc uiarum inexplicabilem fecerit errorem, num Caius, meritis de coetu sacro Romae celebratissimus, an alius, post diurnam commentationem cogitationemque, uel Wesselingius, in probabilibus, ambigit. Nobis nunc satis est, hunc testem grauissimo Eusebii iudicio non repudiatum, a quo siue Theodotianorum, siue Artemonitarum sectam institutionemque disceremus, quod ambo habent commune uinculum, et propinqua cognatione iunguntur. Primo quidem uehementissime detestamur audaciam eorum, diuinum Iesu numen oppugnandi, cui nihil nisi naturam relinquebant humanam. Nec lenius ferimus libidinem, tabulas diuinitus consignatas adulterandi, quibus de Deo sensus debet, ac uitae modus degendae conformari. At liberalium studiorum cultum, tantum abest, ut illis turpitudini ducamus, ut magnopere doleamus, eos hac humanitate perperam usos. Saepe uero dementia offensi admista, etiam laudabilia reprehendimus, et, dum malis adhaeremus unice, bona praeteruolamus. Qua iudicandi intemperantia sicut multi nostra quoque memoria feruntur, sic eadem Daedalum abripuit Eusebianum, ut aduersarios nimium criminaretur. Audiamus ipsum, ne ei facere iniuriam uideamur. Non anquirunt, inquit, quae facer doceat codex, sed, cuiusmodi syllogismorum figura ad firmandam impietatem ualeat, nauiter meditantur. Quod si quis aliquo diuinarum literarum loco eos urget, experiuntur, utrum conexum, an disiunctum ratiocinationis genus inde confici possit. Relictis autem libris a Deo instinctis, Geometriae student, terrestres quippe, ac de rebus terrenis loquentes, eius autem, qui de coelo descendit, rudes atque ignari. Euclidis igitur Geometriae istorum nonnulli continentem nauant operam. Aristoteles uero ac Theophrastus summa admiratione colitur, Galenus a quibusdam uel adoratur. Proinde tales, qui hominum, a uero Deo seiuictorum, disciplinas ad erroris sui opinionem detorquent, impiorumque uersutia simplicem scriptorum, diuino afflatu compositorum, fidem quaestui habent, corrumpentes, a fide remotissimos uagari, dicere

dicere quid attinet. Haftenus ille paullo concitior. Licebit tamen paullisper morari, et Moshemii cohortationi parere, qui in commentariis de rebus Christianorum ante Constantinum Magnum dignam censet hanc declamationem, quae consideretur, etsi modum in reprehendendo excedere paullulum uideatur. Valesius, eruditissimus Eusebii interpret, e ueterum praeceptis dialecticorum nonnulla profert, alia pronuntiatorum simplicia fieri, uelut dies est, alia non simplicia, eademque uel connexa uel disiuncta, illa modo eandem repetere sumptionem, ut, si dies est, dies est, modo sumere diuersa, si dies est, lux est, haec contraria inter sese contendere, hanc in sententiam, aut dies est, aut nox est. Quae cum sint nota ac peruulgata, illud magis quaeritur, cur Artemonis sectatores his argumentandi formulis tantum tribuerint, ut iis, tanquam aurificis statera, et sua momenta, et aliorum examinarent. Cui quidem quaestioni recentiores in Iesu gloriam machinationes nonnihil lucis afferunt, quae syllogismos partim connexos, clarioris euidentiae causa, partim disiunctos, propter uictoriae fiduciam, iactarunt. Hunc enim fecerunt imperum, si Christus est homo, homo est, est autem homo, homo est igitur. Illud autem, de quo disputatur, negligitur. Etenim de eo non disceptatur, num seruator generis humani homo sit, sed utrum merus homo, expers diuinitatis. Ita repulsi isti pugnam renouant, aut Christus Deus est, aut homo, hominem conceditis esse, quis igitur Deum censeat. Dum uero membrum causae praetermittunt interiectum, causa cadunt. Nam Christus Deus est simul atque homo, quod hae quidem naturae longe differunt, non autem inter sese pugnant, quin possint in unum coalescere. At, quamuis Artemonis milites parum felicitate pugnarint, sollertia tamen ipsa decertandi, atque in Aristotelem studia ac Theophrastum, praecipueque Galenum, de ratione quaerendi ac disserendi, totaque philosophia tam praeclare meruit, ut ad Platonis laudem atque Aristotelis accedere multis uideretur, uitio dari non debbant. Iure Dannhauerus meritoque Syllogismum donum nominat, Aristoteli de coelo concessum, utpote quo uerum possit commodius inueniri, inuentumque minore periculo errandi ponderari. Sed nihil fructuosius ad dialecticorum praescriptiones, in succum sanguinemque uertendas, nihil praestabilis ad acuendam rationem, Mathematicorum subtilitate, quae non persuader, uerum cogit. Quis igitur Artemonis amatores obiuret, quod Euclidi praeter caeteros studuerunt. In hoc Petrus Ramus, id quod ipse in scholis mathematicis praedicat, nullum paradoxismum, quamquam seuerè inquirens, animaduertere potuit. Quam laudem singularem esse, proficitur, quamque nulli adhuc neque Grammatico, neque Rhetori, neque Logico potuerit concedere, ut in Grammatica, Rhetorica, Logica, nihil falsi doceret. Forsan infestis maiestati Iesu armis, quae Baylius quoque credidit inuicta, sanctissimam triada petierunt, cum, quae sint eadem eidem, ea et ipsa sint eadem, tres in diuinitate differre non posse, quod eandem inter se naturam

naturam communicent. Statim terga uertissent, hoc uno obiecto, quae sint ex parte eadem, non simpliciter atque omnino conuenire. Artifex autem labyrinthi Geometriae ludit nomine, acribusque oburgationibus in contra sentientes inuehitur. Hae sunt istae uociferationes religiosae barbariae, quae, quod non didicit, contemnit, negans, his profanis literis gloriam numinis amplificari, a tergo longissime relinquendis. Inueterato praesertim Mathematica scientia flagrat odio, si uerum est, quod ab Socrate relatum legimus, fuisse, qui Eusebio, Emiseno, nollent suffragari, antistitis munere indigno, quia Mathesin tradiderit. Ioannes uero Picus Mirandulanus *nihil magis nocuum Theologo iudicauit, quam frequentem et assiduum in Mathematicis Euclidis exercitationem*. Quae remeritis Fabricium nostrum, ubi uitam persequitur Euclidis, in bibliotheca Graeca, tantopere commouit, ut longa eam digressione castigaret, hoc uoto conclusa, *opto, ut, quicquid docet, ἀποδεικτικῶς doceat Theologus, hoc est, ut tum quoque nulla eius effata uel rigidissimum examen Euclidem metuant, cum uel maxime uideatur agere familiariter. Ita demum efficiet, quod iubetur ab Apostolo, ut, quae docet, doceat ὡς λόγον Θεοῦ*.

Nos, quid quantumque mors immatura GEORGII FRIDERICI BAERMANNI, Mathem. Supp. Prof. Publ. Ord. huic literarum fedi eripuerit, intimo dolore permoti, sentimus. Neque enim cunctus uni modo fuit studio deditus, uerum plura complexus animo, nihil praetermisit liberalis doctrinae, qua solet animus ad humanitatem informari. Mathesi quidem praecipuam nauauit operam, ad quam ipsa eum natura genuisse uidebatur, obscuritate rerum, ac recondita arte et multiplice subtilique, in qua mathematici uersantur, non deterrita, sed acrius excitata. Cum Mathematicis copulauit philosophiam, ac rerum diuinarum humanarumque scientiam penitus percepit. In qua certius intelligenda ratio philosophandi Wolfiana cum primisei placuit, quod inter sese apta omnia et coagmentata ingenio, in argumentationibus indubitatis exercitato, satisfecerant. Proinde nihil de eorum clamoribus laborauit, qui nescio quos angues hac in herba reformidarent, Sexti Empirici disputationibus atque Hobbesii contra Mathematicos adnotus, nihil tam liquidum poni, quod non speciosis possit cauillationibus oppugnari. Sed, quod Wolfio deerat literarum lumen, Baermannus noster adiunxit, huiusque nobis elegantiae complura dedit specimina, suo comprobans exemplo, quam temere istud sermone tritum iactetur, Mathematicum, a Musis non alienum, in prodigijs numerandum. Imo uero Cartesio morem gessit, prauam multorum consuetudinem minime sequendam, quae, conferens illiberales artes cum liberalibus, unicam mordicus teneat scientiam, eamque sordido quaestui habeat, dissoluto, quo omnes disciplinae colligentur, uinculo, sed ad altiora contendentem, rationis ope, mutua cunctas luce debere operaque iuuare. Qua ductus animi magnitudine Leibnitii, cuius sui, exemplum, ad oranem memo-

memoriam insigne, sibi ante oculos proposuit, non solum ad inueniendum, uerum etiam ad imitandum, ipsaque religionis sanctissimae praecepta perquisiuit, Anglorum praecipue monumentis delectatus, quorum linguam probe calluerat, ut eam possit aliis tradere, pluresque Skeltoni sacras orationes, ad animum, aerumnis pressum, diuinae prouidentiae consolatione excitandum, in Germanicum conuerteret. At non probauit libidinem petulantiae, in coelum ipsum stultitia impetum facientem, sed castam retinuit doctrinam, hanc tamen non per manu traditis commemorationibus iudicauit, illud amplexus modo, quod uel perspicuo Dei testimonio, uel rationibus, ere ipsa petitis, fulciretur. Ad cultum indolis, tam late parentis, mature ipsum praeparauit fides in educandò patris, Georgii Adami Baermanni I. V. D. ordinariique causarum patroni in summa curia Lipsiensi, ac senatu sanctiore, qui eum IV. Non. Octobr. MDCCCXVII. e Christiana Sophia, unica filia D. Ioannis Guilielmi Pauli, Medicinae Prof. Ord. prudentia ac probitate celebratissimi, susceperat. Diis saepe maximas egit gratias Plato, quod Athenas sibi patriam concesserint, inuentrices omnium doctrinarum. Nec minori sibi duxit laudi Lipsiam suam Baermannus, officinam aequè copiosam humanitatis, atque amplissimae negotiationis. Hic praeceptorum domesticorum disciplinae commissus ad annum duodecimum, in ludum Portensem, equo tot excellentia prodierunt ingenia, sese contulit, Schreiberi, Rectoris tum peritissimi rei scholasticae, domicilio conuictuque usus. Quamuis autem neque magistros discipuli, nec discipulum magistrorum, poeniteret, corporis tamen imbecillitas parentem mouit, ut biennio post eum ad se reuocaret. Nactus est ducem ad persequendum eruditionis campum Io. Fridericum Leisnerum, cuius nauitatem amoremque erga se noster nunquam potuit fatis laudare. Ab hoc enim gustum bellarum literarum, ab hoc sapientiae studium, ab hoc initia mathematicum, ab hoc, quod ille maximi faciebat, uirtutum igniculos ac semina acceperat. Ita praecultus quasi in academiam totus incubuit, in numerum ciuium, Gaertnero rectore, ascriptus MDCCCXXX. Hic quanta contentione sit in uarietate doctrinae copiaque uersatus, facturi uidemur operae pretium, si paucis exposuerimus, ut iuuentus nostra, tanquam in tabula, cernat, ei, qui uelit ad maiorem laudem nostram, non certarum rerum cancellis circumscribendam scientiam, sed longius latiusque excurrendum. Sine mora Kappium adiit, fundamenta styli iacientem, persuasus, huius perspicuitate atque elegantia ipsam cogitandi sollertiam magnopere acui, et, quò melius Latii monumenta uersaret, ab Hofmanno, tum temporis ad Nicolai sacerdote, antiquitates Romanas accepit. Sed, praeter caeteros, sapientiae cupiditate flagrantem, ad se Ernesti traxit disciplina, humanitate perpoluta, quo praeside, de philosophia perfectae Grammaticae asserenda, publice disputauit. Huius uiri summi singulari rem erga se beneuolentiam semper fecit maximi, saepe professus,

eum sibi principem et ad ingrediendam, et ad suscipiendam rationem accuratorum studiorum extitisse. Sed, quoniam naturae ipsius impetu ad Mathematica ferebatur, Stubnero uiam monstrante, Arithmetica, Geometria, Trigonometria, atque Algebra, data opera tractatas, agitauit, et, quo lineas duceret ampliores, Haufenii publicas celebrauit scholas priuatasque, cuius exquisitum genus docendi dilucidumque nostro mirum in modum placuerat. Hic ipse naturae patefecit recessus, praeceptis physicis per experimenta comprobatis. Tam seueris occupationibus interposuit iucunda, atque historiam literatam ab Ioecho arripuit auide, a Gottschedio rhetoricen, cuius quoque exercitationibus eloquentiae frequens interfuit. Cumque non ignoraret, in sententiis de religione multa sumi temere, ex ore Weisii, tam diserto, quam casti de Deo sensus retinente, pependit. Is semper in ore habuerat illud Petrinum, nihil sine codice diuinitus exarato. Quo cupidus Baermannus rectas eius interpretandi formulas, a Friderici transditas, adhibuit, atque, ut ex ipsis fontibus hauriret, ab eodem Hebraeam linguam, ab Hebensfreitio Chaldaeam ac Syriacam sibi cognitam perpectamque reddidit, pudore suffundens ignauiam multorum, qui, cum sacras literas profiteantur, Germanica interpretatione contenti, in commentariorum siccitate concionumque colluue sua ponunt omnia. Ne sibi denique facultas sermonis deesset, priuatis Menzii disputationibus perfecit. Quis igitur illo dignior, tam laurea Philosophica, MDCCXXXII. deportata, quam summis in Philosophia honoribus, MDCCXXXV. publice tributis, quos nouo fuerat specimine meritis, respondentis officio in Heinssii, V. Cl. disputatione, de iusta tormentorum longitudine, perfunctus. Sed nihil honorificentius iudicio societatis Teutonicae Lipsiensis, cui tum Moshemius praefuit. Haec enim orio Cyri, apte compositaeque ab eo conuerso, ducta, cunctis suffragiis socium laudibus suis ascriperat. Nec destituit expectationem, de se conceptam, uerum pluribus documentis facultatis ingenii eam magis sibi magisque deuinxit. Anno post, Marburgum demigravit, in academiam a Pro-Rectore Santoroco receptus. Huc ipsum fama conuocarat Wolfii, qui non iuuenum modo, aemulantium studia, coetus habuit, sed etiam uiros ornatissimos, undique ad se confluentes, Mathematicis imbuuit studiis amoreque sapientiae. Patriae tamen charitas eum non ita multo post retraxit, ubi, diatribe *de uectibus curuilineis* elaborata, in lucem prodiit aspectumque, ad habendarum scholarum ius obtinendum. In qua tuenda tam praecleara cum laude stetit, ut iuuenes, discendi cupidos, conciliaret sibi, nomenque latius propagaret. Sed praecipuam duxit commendationem ab *elementis Euclidis, ad Graeci contextus fidem recensitis, atque ad usum tyronum accommodatis*. Haec enim cunctis, qui ad mathesin pernoscentiam animum appellant, non legenda solum, sed etiam fere tota ediscenda, censuit, quippe cum omnes, qui post Euclidem in Geometria sublimiore, Mechanica, Optica, Astro-

nomia,

nomia, inuenta literis prodiderint, sicut argumenta ab eo sumpturunt, sic saepe ad hunc certae doctrinae ac fixae parentem lectores conuertant, quem nemo pura simplicitate superet. Nihil igitur omisit curae, qua, et uerum, et integrum, Euclidem Matheseos cultoribus, quos uult in Euclidea schola tirocinium ponere, traderet. Latinam quidem secutus interpretationem Dauidis Gregorii, qui Euclidem foras Oxoniae, quam diligentissime limatum, dederat, paucis tamen mutatis, quae sententiae scriptoris Graecoque fonti minus conuenerant, demonstrationes coartauit, Isaacii Barrowii, excellentis Geometrae, exemplo, subiunxitque scholia uel corollaria, e quibus multorum sequentium pronuntiatorum rationes caperentur. Ipsius uero confirmationis robur seruauit integrum, tum breuitate motus, tum stabilitate, neque in Leibnitii sententiam pedibus iuit, in commentariis Berolinensibus distam, *elementa Geometriae multas ob causas aliter ad huc, quam in Euclide extent, demonstrandas uideri*. Sic, praesentibus charus, absentibus notus, Augusti III. gratia, anno huius saeculi XLV Vitembergam uenit, ad capeendum munus Mathematicarum inferiorum perdocendorum, quod libello, *theorematum Algebraici demonstrationem exhibente*, ab Neutono inuentore, in loco de limitibus radicum aequationum, non suppeditatam, atque oratione, *de summa studii mathematicum ad consequendam solidam eruditionem utilitate*, adiit, ac postea cum Mathematicis superioribus permutauit. In utroque loco positus partes, sibi iniunctas, tanta cum dignitate expleuit, ut et iuuentutis nostrae commodis seruiret, et uariis munitis non uulgaribus memoriam proderet. Horum sunt numero, ne de iis, quae maioribus continentur operibus, mentionem faciam, dissertationes *de cubicarum aliarumque aequationum per canonem suum resolutione, de cuneo, theoria motus uariati, de angulis solidis, de regulis trigonometriae sphaericae catholice*. Nec uero literarum missam fecit elegantiam, expectationemque sustinuit societatis artium liberalium Lipsiensis, ab ea in membra honoraria MDCCCLIII. cooptatus. Reliquam uitam pietas in Deum ad omne genus uirtutum pepulit, quae religionem non externa simulat specie, sed factorum testimoniis comprobatur. Huic magnam conciliauit auctoritatem grauitas morum constantiaque, qua, sicut Socrates, eodem semper uultu eademque fronte fuit. Nec tamen in morositatem inuilem incidit odiosamque, sed humanitate seueritatem condiuit, qua omnibus officia praestitit, infestus nemini. Collegas amicitia sibi concordiaque deuinctos habuit, maluitque dissensiones reconciliare, quam fouere similitatem. Summis ordinis sui atque academiae honoribus perfunctus, quid huic sedi literariae salubre sit ac frugiferum, non intellexit modo, sed etiam summa ope procurauit. Integritatem decorauit modestia, qua laudes non emendicauit, sed sine cupiditate expectans, proximam uiam statuit ad ueram gloriam, ut, qualis haberi uellet, talis esset. In primis cum uidimus pulcherrime fortunam ferre obsidio-

nis

Za 1196 PK

nis nouissimae, cuius atrocitatem uix posteritas credit. Haec alios repentina morte exanimauit, alios lenta ualetudine confecit, aliis uulnus, adhuc insanabile, infixit. Baermannus autem, domicilio quamlibet commodo, magnaue facultatum parte priuatus, sua se uirtute inuoluit, bene se uiuere, arbitratus, si bene latuerit. Quae quidem consuetudo uiuendi, Vitembergae ad tranquillitatem retinendam accommodatissima, morbum sensim contraxit, cuius uim D. Bosii, qui necessario suo fidelissimas tulit suppetias, uerbis malo notare, quam meis. Baermannus, ob natiuam corporis debilitatem, iam a tenera aetate affhmate saepius et difficili respiratione laborauit, cumque insuper uitae sedentariae maximam partem deditus esset, hac quoque causa corporis uires quotannis magis magisque fregit. Hyeme anni 1767, apoplexiae specie correptus fuit, a cuius tamen periculo post adhibita remedia liberatus fuit. Nihilo uero secius ab hoc tempore plura alia sensit incommoda, subsequenti mortis tanquam auguria. Etenim, sub initium praeteritae aetatis, non solum affhmaticae affectiones ualde creuerunt, sed etiam e totius corporis debilitate oedema in pedibus ortum fuit. Bosius, affinitate ipsi iunctus, per uaria medicamenta grauia haec mala subleuare quodammodo tentauit, ideoque interdum cum Boehmero consilia iniiit, sed ambo appropinquantem amici mortem praeciderunt. Occupauit illa die sexto Februarii, hora uespertina decima cum dimidia, postquam iam a die secundo Februarii aeger ex decubitu feri uersus caput, alternis uicibus, mox sopore, mox suaui delirio detentus fuit, donec repentina apoplexia ille exspirauit. Haec ille. Tam acerbo decessu solo, quem fides ac uigilantia Hackeri, V. Pl. R. magnopere leuarat, noster Erdmuth Tugendreich, matrimonio sibi suauissimo iunctam, Ioannis Benedicti Carpzouii, I. V. D. Potentiss. Reg. Pol. atque Elect. Saxon. quondam a Consilii Commiss. et Quaestoris Vitembergensis Amplissimi, filiam, moerore affecit, ex qua duo filios, Georgium Augustinum, et Fridericum procreauit, ac tres filias Erdmuth Fridericam, Carolinam, Christianam Fridericam. Vnam tamen Carolinam superstitem reliquit, quae, sicut parenti uenustate corporis, et, quod praeclarium est, animi pulchritudine plurimum iucunditatis attulit, sic ab eo ipso initiis fuit religionis exulta artiumque, sexu suo dignissimarum, materna uero decora felici imitatione persequitur. Nostrium est, *Ciues*, promerita Baermanni grata memoria perpetuaque complecti, ac Deum uenerari, ut Gentis Ornatissimae luctum secundioribus uicissitudinibus mitiget, nostraeque academiae doctorem clemens ac propitius reddat, illius uirtutibus quam simillimum. P. P. XIV. Kal. April. CIOCCCLXIX

VITEMBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII

ACAD. A. TYPIS

ziz

115

Pom Za 1196, FK

ULB Halle 3
004 179 323

1196

FR 50.

Za
1196

RECTOR
ACADEMIAE VITEMBERGENSIS
IOACHIMVS SAMVEL
WEICKHMANNVS

SS. THEOLOGIAE DOCTOR ET PROFESSOR
PVBLICVS ORDINARIVS SENATVS ECCLESIASTICI
ASSESSOR AD OO. SS. PRAEPOSITVS ORDINIS SVI

H. T. DECANVS

MEMORIAM

GAE DESIDERATISSIMI

GI FRIDERICI

ERMANNI

VM SVPERIOR. PROF. PVBL. ORD

NSIGNIBVS FLORENTISSIMI

EID. FEBRVAR. CIOCCCLXIX

EATA MORTE FVNCTI

S HVMANISSIMIS

COMMENDAT

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

STADT- u. BÜCHER-
HANDLUNG
G. MALES
WITENBERG

